

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ РІВНЕМ «МАГІСТР»
З ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЮ 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА
БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»
ЗА ПРОГРАМОЮ «ПРИКЛАДНА ЕКОНОМІКА»**

КИЇВ – 2017

ЗМІСТ

Вступ

Модуль 1. Мікроекономіка

- 1.1. Основи теорії попиту та пропозиції.
- 1.2. Теорія граничної корисності та теорії поведінки споживача.
- 1.3. Фактори невизначеності в економіці.
- 1.4. Теорія виробництва та витрат.
- 1.5. Поведінка фірми в умовах різних типів ринкових структур.
- 1.6. Ринки факторів виробництва.
- 1.7. Ринок праці.

Рекомендована література

Модуль 2. Економіка підприємства

- 2.1. Підприємство як суб'єкт господарювання.
- 2.2. Персонал.
- 2.3. Виробничі фонди (матеріальні активи).
- 2.4. Нематеріальні ресурси (нематеріальні активи).
- 2.5. Фінансові кошти.
- 2.5. Інвестиційні та інноваційні процеси.
- 2.6. Планування.
- 2.7. Нормування праці як основа її організації.
- 2.8. Витрати виробництва та ціноутворення.
- 2.9. Фінансово – економічні результати діяльності. Ефективність діяльності.

Рекомендована література

Модуль 3. Дослідження операцій в економіці та системи підтримки прийняття рішень

- 3.1. Дослідження операцій як науковий напрям прийняття ефективних управлінських рішень.
- 3.2. Математичне програмування як розділ дослідження операцій.
- 3.3. Спеціальні задачі математичного програмування.
- 3.4. Моделі та методи дискретного програмування.
- 3.5. Нелінійна оптимізація.
- 3.6. Стохастичне програмування.
- 3.7. Моделі та методи сіткового планування.
- 3.8. Ігрові моделі прийняття рішень.
- 3.9. СППР як реалізація сучасних тенденцій теорії прийняття рішень.
- 3.10. Багатокритеріальні методи в сучасних прикладних СППР.

Рекомендована література

Модуль 4. Економетрика та прогнозування соціально-економічних процесів

- 4.1. Класична модель лінійної регресії.
- 4.2. Узагальнення моделі лінійної регресії.

- 4.3. Елементарні методи прогнозування. Стаціонарні випадкові процеси.
- 4.4. Процеси ARMA: Багатовимірні моделі часових рядів.
- 4.5. Сучасні методи прогнозування соціально-економічних процесів.

Рекомендована література

Модуль 5. Маркетинг

- 5.1. Сучасні тренди розвитку маркетингу. Класичні та альтернативні концепції маркетингу.
- 5.2. Процес маркетингових досліджень. Кількісні та якісні дослідження.
- 5.3. Методи аналізу маркетингового середовища.
- 5.4. Моделі поведінки споживача на ринку.
- 5.5. Зміст та види конкурентних стратегій.
- 5.6. Розробка маркетингової товарної політики підприємства.
- 5.7. Ціноутворення в комплексі засобів маркетингу.
- 5.8. Політика розподілу товарів.
- 5.9. Комунікації в маркетинговій діяльності. Види та характеристика інструментів маркетингових комунікацій.

Рекомендована література

Модуль 6. Менеджмент

- 6.1. Виникнення і розвиток менеджменту.
- 6.2. Управлінська праця.
- 6.3. Функції, принципи та методи менеджменту.
- 6.4. Принципи управління: поняття та еволюція.
- 6.5. Стратегія розвитку підприємства.
- 6.6. Керівництво та лідерство.
- 6.7. Підготовка та прийняття управлінських рішень.
- 6.8. Організаційні зміни та інновації.

Рекомендована література

ВСТУП

Метою вступного іспиту до магістратури зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеної спеціальності шляхом оцінки знань та навичок абітурієнтів, набутих за напрямами професійно-орієнтованої діяльності бакалавра.

Вимоги до здібностей та підготовленості вступників. Оволодіння системою знань, що відповідають вимогам освітнього рівня магістра з управління та адміністрування класичних університетів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» передбачає, що вступники повинні мати базову чи повну вищу освіту за будь-якими спеціальностями, вільно володіти державною мовою, мати здібності до оволодіння знаннями та навичками в галузі фундаментальних та професійно орієнтованих економічних дисциплін, мати схильність до наукових досліджень.

Зміст програми вступного іспиту. Іспит має комплексний характер і базується на провідних навчальних дисциплінах, що формують знання та уміння бакалавра і визначають рівень його кваліфікації. Програма іспиту є міждисциплінарною, вона охоплює основну проблематику навчальних дисциплін, що вивчають студенти в межах навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр». До числа таких дисциплін входять:

Модуль 1. Мікроекономіка.

Модуль 2. Економіка підприємства.

Модуль 3. Дослідження операцій в економіці та системи підтримки прийняття рішень.

Модуль 4. Економетрика та прогнозування соціально-економічних процесів.

Модуль 5. Маркетинг.

Модуль 6. Менеджмент.

Вступний іспит дає можливість абітурієнтам виявити знання, здобуті під час навчання і довести свою готовність продовжувати навчання в магістратурі за програмою підготовки магістрів з управління та адміністрування класичних університетів.

Порядок проведення вступних випробувань визначається «Правилами прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2016-2017 навчальний рік».

Формою проведення вступного іспиту до магістратури зі спеціальності «Прикладна економіка» є письмовий екзамен.

МОДУЛЬ 1. МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1.1. Основи теорії попиту та пропозиції

Поняття попиту. Закон попиту. Індивідуальний та ринковий попит. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Категорії взаємопов'язаних товарів, нормальних товарів, товарів низького гатунку. Ефекти доходу та заміщення у споживанні. Поняття пропозиції. Закон пропозиції. Індивідуальна та ринкова пропозиція. Цінові та нецінові чинники пропозиції. Фінансово-економічна криза в Україні та форми прояву її впливу на попит і пропозицію.

Еластичність попиту за ціною. Типи цінової еластичності попиту. Точкова та дугова еластичність попиту за ціною. Перехресна еластичність попиту за ціною. Діапазон значень коефіцієнту перехресної еластичності. Чинники, які впливають на еластичність попиту за ціною. Еластичність попиту за доходом. Еластичність попиту в коротко- та довгостроковому періодах.

Еластичність пропозиції за ціною. Типи цінової еластичності пропозиції. Чинники, що зумовлюють ступінь еластичності пропозиції за ціною.

Поняття та умови рівноваги на ринку. Рівноважна ціна. Процес досягнення ринкової рівноваги. Наслідки державної фіксації цін. Номінальна та реальна ринкова ціна.

Тема 1.2. Теорія граничної корисності та теорії поведінки споживача

Методологія маржиналізму та її застосування в мікроекономічному аналізі. Гіпотеза раціональної поведінки споживача. Кардиналістський (кількісний) підхід до аналізу поведінки споживача, корисності та попиту. Закон спадної граничної корисності. Правило максимізації корисності при здійсненні споживчого вибору.

Ординалістська (порядкова) теорія поведінки споживача. Властивості уподобань (завершеність, транзитивність, повнота). Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація. Крива байдужості (індиферентності), її функціональний вираз. Форма кривих байдужості для різних типів уподобань. Карта кривих байдужості, зв'язок з функцією корисності. Показник граничної норми заміни. Бюджетна лінія, її функціональний вираз. Вибір оптимального споживання. Методи знаходження точки рівноваги. Споживчий та виробничий надлишок.

Тема 1.3. Фактори невизначеності в економіці

Поняття невизначеності та ризику. Визначення та економічний зміст ймовірності. Сутність господарського ризику. Типи ризику: систематичний (диверсифікабельний) та несистематичний (недиверсифікабельний), випадковий. Ризики в умовах кризи в економіці України в сучасних умовах. Критерії визначення ризику: очікувана цінність доходу, варіативність, розбіжність, нормативне відхилення.

Споживчий вибір з ряду ризикованих альтернатив. Очікувана корисність ризикованого доходу як головний критерій відбору. Види функцій

очікуваної корисності залежно від типу відношення споживачів до ризику: особи схильні, несхильні та нейтральні до ризику. Премія (плата) за ризик. Зв'язок між ризиком та віддачею активів. Способи зменшення ризику: диверсифікація фінансового портфелю, страхування, використання додаткової інформації, хеджування.

Тема 1.4. Теорія виробництва та витрат

Поняття процесу виробництва, виробничих ресурсів (факторів) та результатів виробництва. Соціально-економічна криза в Україні та її вплив на виробництво. Поняття виробничої функції, її загальний вигляд. Розгляд процесу виробництва з двома змінними ресурсами. Ізоквантна функція. Зв'язок ізокванти та виробничої функції.

Поняття сукупного, середнього та граничного продукту (продуктивності). Закон спадної віддачі факторів виробництва у короткостроковому періоді. Взаємозамінність ресурсів у довгостроковому періоді. Показник граничної норми технічної заміни одного ресурсу на інший, його зв'язок з граничною продуктивністю відповідних ресурсів.

Витрати виробництва. Явні та альтернативні (вмінені) витрати. Залежність витрат від обсягу виробництва: постійні, змінні, валові витрати. Граничні та середні витрати. Типовий вигляд кривих витрат та взаємозалежності між ними. Поняття та причини позитивного і негативного ефектів зростання масштабів виробництва. Ізокостна функція. Вибір комбінації ресурсів, що мінімізує валові витрати фірми. Графічна ілюстрація вибору. Правило мінімізації витрат.

Прибуток, його види (бухгалтерський, економічний, нормальний). Загальне правило максимізації прибутку.

Тема 1.5. Поведінка фірми в умовах різних типів ринкових структур

Поняття ринкової структури та критерії розмежування ринкових структур.

Максимізація прибутку фірмою у короткостроковому періоді в умовах різних типів ринкових структур: сукупний та граничний аналіз. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми за досконалої конкуренції у коротко- та довгостроковому періодах.

Монополія та монополярна влада. Джерела монополярної влади. Показники виміру монополярної влади. Характеристика основних бар'єрів входу на монополярний ринок та виходу з ринку. Ціноутворення на монополярному ринку. Точка Курно. Поняття цінової дискримінації. Економічні наслідки діяльності монополій: переваги та недоліки. Соціальна ціна монополії. „Х-неефективність” в умовах монополії. Обмеження влади над ринком: антимонополярна політика. Державне регулювання діяльності природних монополій. Антимонополярна політика держави в умовах розгортання соціально-економічної кризи в Україні.

Сутність, види та передумови розвитку нецінової конкуренції на ринку монополістичної конкуренції. Рекламно-пропагандистська діяльність та її

вплив на обсяги виробництва та витрати. Оцінка економічної доцільності реклами.

Стратегічна поведінка фірм на олігополістичному ринку. Загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки на ринку. Рівновага за Нешем. Цінова війна та її наслідки в умовах олігополії. Теорія ігор та конкуруючі стратегії фірм, що діють на олігопольному ринку. Дуополія. Модель Курно. Модель Бертрана: конкуренція цін на однорідні товари. Перевага ініціатора – модель Штакельберга. Модель ціноутворення ламаної кривої попиту. Модель олігополістичного ціноутворення „лідерство у цінах”. Конкуренція чи таємна змова: „дилема ув'язнених”. Картель та легальні угоди. Передумови створення картелю. Аналіз картельного ціноутворення. Ціноутворення за принципом: “витрати плюс ...”. Основний зміст нецінової конкуренції в умовах олігополії.

Тема 1.6. Ринки факторів виробництва

Попит, загальна характеристика та особливості ринку виробничих ресурсів. Формування попиту на фактори виробництва. Похідний характер попиту на ресурси. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва. Основні положення теорії граничної продуктивності.

Загальна характеристика ринків факторів виробництва в умовах розгортання світової фінансово-економічної кризи.

Економічне та фінансове трактування капіталу. Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Попит та пропозиція капіталу. Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами. Оптимальний вибір. Інвестиційний проект як спосіб здійснення інвестицій, необхідність проектного аналізу. Поняття потоків та запасів. Показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень. Сутність методу дисконтування. Чинники, що визначають дисконтну ставку. Поняття та роль відсоткової ставки у економіці. Номінальна та реальна ставки відсотку. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок природних ресурсів (землі). Особливості землі як фактору виробництва. Специфіка формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Земельна рента та її види. Поняття квазіренти. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 1.7. Ринок праці

Поняття та особливості ринку праці. Ринок праці України в умовах розгортання фінансово-економічної кризи. Особливості робочої сили як товару. Механізм дії ринку праці. Ринковий попит на працю, зв'язок з граничною доходністю фактору праця. Ринкова пропозиція праці та її зв'язок з граничним витратами на ресурс. Взаємодія попиту і пропозиції на ринку

праці. Заробітна плата як ціна праці. Номінальна та реальна заробітна плата. Фактори, що визначають рівень заробітної плати. Моделі досконалої та недосконалої конкуренції на ринку праці (ринок продукту – конкурентний): конкурентна, моносонічна, ринку праці з врахуванням діяльності профспілок, двосторонньої монополії.

Стратегія регулювання ринку праці. Пасивна та активна політика на ринку праці. Державна політика України на ринку праці в умовах сучасної соціально-економічної кризи. Інфраструктура ринку праці. Сегментація ринку праці. Зміст, принципи і організація соціального партнерства. Роль профспілок та об'єднань підприємців у соціально-трудовах відносинах. Держава в системі соціального партнерства.

Розвиток концепції людського капіталу. Сутність людського капіталу на макро-, мезо-, мікроекономічному та особистісному рівні. Єдність та відмінності людського і речового капіталу. Інвестиції в людський капітал як соціально-економічна категорія. Аналіз зисків та витрат при інвестиціях. Визначення ефективності інвестування. Роль держави у інвестуванні людського капіталу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В.Д., Ильин В.В. Философия экономики. – К.: Знання, 2011.
2. Портер М.Э. Конкуренция: Пер. с англ. – М.: Издательский дом „Вільямс”, 2002.
3. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 2 видання переробл. і доповн. - К.: Знання, 2008. (Класичний університетський підручник).
4. Економічна теорія: Політекономія. Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 7-ме вид., випр. і перероб. – К.: Знання-Прес, 2008.
5. Мікроекономіка: практикум: Навч. посіб. / За ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2010.
6. Піндайк Р. С. Рубінфельд Д. Л. Мікроекономіка: / Пер. з англ. А. Олійника та Р. Скільського. - К.: Основи, 1996.
7. Самуельсон П. А., Нордхауз В. Д. Мікроекономіка: Пер. з англ. / Під ред. С. Панчишина. - К.: Основи, 1998.
8. Є. Слуцький. Визнання. Творча спадщина з погляду сучасності: Монографія / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 919 с. – (Славетні постаті).

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 2.1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Підприємство як господарча система і форма реалізації підприємництва.

Класифікація підприємств: за сферами діяльності; за формами власності; за чисельністю працюючих; юридичним статусом та формами господарювання.

Об'єднання підприємств: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші.

Тенденції розвитку підприємств та їх об'єднань в сучасних умовах.

Правове забезпечення підприємництва.

Формування підприємницького середовища. Фінансово-економічна криза та форми її впливу на розвиток підприємництва в Україні. Виробнича та соціальна діяльність підприємства.

Тема 2.2. Персонал

Поняття трудових ресурсів, кадрів, персоналу підприємства. Категорії персоналу. Особливості структури персоналу різних типів підприємств.

Визначення показників чисельності працівників. Розрахунки по чисельності. Оптимізація структури та чисельності працівників підприємства.

Кадрова політика. Кадрова політика підприємств України в умовах фінансово-економічної кризи. Система формування та підготовки кадрів для підприємства. Форми перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Політика працевлаштування та сприяння зайнятості.

Продуктивність праці. Економічна категорія продуктивності праці. Методи визначення та розрахунку продуктивності праці. Класифікація факторів зростання продуктивності праці. Система розрахунків можливого зростання продуктивності праці. Показники продуктивності праці: виробіток і трудомісткість. Методи вимірювання виробітку: натуральний, умовно-натуральний, трудовий, вартісний. Види трудомісткості.

Поняття оплати праці. Основна і додаткова оплата праці. Сучасна державна політика оплати праці.

Мінімальна заробітна плата. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці робітників. Оплата праці керівників, спеціалістів і службовців.

Нетарифна система оплати праці: фонд оплати праці, його склад.

Участь працівників підприємства в його прибутках (доходах).

Тема 2.3. Виробничі фонди (матеріальні активи)

Характеристика виробничих фондів, іншого майна. Характерні ознаки та визначення основних і оборотних фондів як економічних категорій. Майно (матеріальні цінності) соціального призначення.

Класифікація, структура та оцінка основних виробничих фондів. Оцінка основних фондів за первісною, відновною та залишковою вартістю.

Відтворення основних виробничих фондів. Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних фондів. Амортизація основних фондів. Методи амортизації.

Виробнича потужність. Поняття та види виробничої потужності. Фактори, що впливають на виробничу потужність. Визначення потужності підприємства. Вплив фінансово-економічної кризи України на рівень використання виробничих потужностей підприємств.

Ефективність використання та відтворення основних виробничих фондів і потужностей. Економічне та соціальне значення підвищення ефективності відтворення та використання основних виробничих фондів. Показники ефективності.

Оборотні фонди. Елементний склад оборотних фондів. Показники та шляхи кращого використання сировини, матеріалів, палива тощо.

Тема 2.4. Нематеріальні ресурси (нематеріальні активи)

Поняття, види та особливості нематеріальних ресурсів. Об'єкти промислової та інтелектуальної власності. Характеристика інших нематеріальних ресурсів. Інформаційні системи, їх роль.

Нематеріальні активи. Основні риси та особливості. Оцінка і знос нематеріальних активів.

Тема 2.5. Фінансові кошти

Види та джерела формування фінансових коштів (обігових коштів та інвестицій).

Обігові кошти. Визначення та складові елементи обігових коштів, їх структура за сферами обслуговування.

Нормування власних обігових коштів.

Показники та шляхи прискорення оборотності обігових коштів.

Тема 2.6. Інвестиції та інноваційні процеси

Поняття та види інвестицій. Інвестиційна політика підприємств в умовах фінансово-економічної кризи в Україні. Реальні капітальні вкладення. Елементний склад та технологічна структура капітальних вкладень. Обчислення загального обсягу капітальних вкладень за проектно-кошторисною документацією. Економічна ефективність капітальних вкладень. Шляхи підвищення ефективності використання капітальних вкладень.

Загальна характеристика та окремі види інноваційних процесів.

Технічний розвиток підприємства. Оцінка та показники технічного розвитку.

Організаційні нововведення, форми та види. Вплив організаційних нововведень та ефективність діяльності підприємства. Значення нововведень для виведення підприємств з кризового стану.

Ефективність нововведень.

Тема 2.7. Планування

Загальна характеристика: значення, зміст, завдання планування.

Принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування.

Стратегічне планування: суть та призначення. Процес стратегічного планування: вибір місії, цілі, оцінка і аналіз зовнішнього середовища, вибір стратегічних альтернатив: виживання, стабілізація, зростання, скорочення.

Функціональні субстратегії. Сучасні проблеми розвитку системи стратегічного планування.

Бізнес-план підприємства: суть і призначення. Етапи розробки бізнес-плану. Структура і зміст бізнес-плану. Оформлення і стиль.

Тактичне і оперативне планування. Відмінність тактичного планування від стратегічного. Зміст і можливі розділи тактичних планів, їх загальна характеристика.

Оперативне планування: суть і завдання. Розробка оперативних планів та графіків виробництва. Системи оперативного планування. Проблеми удосконалення внутрішньофірмового планування за умов ринкової системи господарювання.

Тема 2.8. Нормування праці як основа її організації

Суть і значення нормування праці. Наукова обґрунтованість норм.

Об'єкти нормування праці: робочий час, чисельність персоналу, обсяг роботи, зона обслуговування, витрати фізичної і нервової енергії працівників.

Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу. Робочий час. Режими праці і відпочинку.

Нормативні матеріали для визначення норм праці. Методи нормування трудових процесів.

Організація нормування праці на підприємствах.

Тема 2.9. Витрати виробництва та ціноутворення

Загальна характеристика витрат як комплексного економічного показника. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками: ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції.

Собівартість продукції як показник ефективності виробництва. Зміст і методи обчислення кошторису виробництва. Розрахунок кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Собівартість валової, товарної та реалізованої продукції.

Калькуляція та її місце в економічних розрахунках. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат для більшості підприємств різних галузей. Методика обчислення окремих статей калькуляції.

Обґрунтування і вибір стратегії зниження витрат на підприємствах. Групи чинників зниження витрат на виробництво: підвищення технічного рівня; вдосконалення організації виробництва, праці і управління; збільшення обсягу виробництва і ін.

Поняття, роль і функції ціни. Види цін та сфери їх застосування. Методологія ціноутворення. Цінова політика підприємств України в період фінансово-економічної кризи в сучасних умовах.

Шляхи вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.

Тема 2.10. Фінансово-економічні результати діяльності. Ефективність діяльності

Прибуток і доход як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу).

Валовий прибуток (доход) та чистий прибуток (доход).

Розподіл чистого прибутку на підприємстві.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Види рентабельності. Обчислення рентабельності виробничих фондів; сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність окремих виробів. Способи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей України.

Суть, важливість та методичні підходи до оцінки загального, фінансово-економічного стану підприємства. Оцінка прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності. Банкрутство підприємств в умовах фінансово-економічної кризи в Україні.

Економічна суть ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Характеристика видів ефективності. Принципи формування системи показників ефективності діяльності. Система показників ефективності виробництва.

Класифікація чинників зростання ефективності виробництва.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В.Д., Ильин В.В. Философия экономики. – К.: Знання, 2011.
2. Филюк Г. М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009.
3. Портер М.Э. Конкуренция: Пер. с англ. – М.: Издательский дом „Вільямс”, 2002.
4. Цінні папери.: Підручник. / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011.
5. Економічна теорія.: Підручник. / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2012. – 702 с.
6. Баюра Д.О. Реструктуризація підприємств. Навчальний посібник. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2005.
7. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – Вид. 2-ге, доп. і переробл. – К.: Атака, 2007.
8. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навчальний посібник для вищих навчальних закладів / Гетьман О.О., В.М. Шаповал – Київ: ЦУЛ, 2010. – 488 с.
9. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р., № 436-IV // ВВР. – 2003. – № 18-22.
10. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Підручник. 4-е видання, оновлене. – К.: Знання, 2009.
11. Економіка підприємства: збірник тестів і задач: Навч. посіб. / Шегда А.В., Харченко Т.Б., Сагайдак Ю.А., Пашнюк Л.О. – К.: Центр учбової літератури, 2010.

12. Економіка підприємства: Підручник / За ред. А.В. Шегди . – К.: Знання, 2006.
13. Ігнатюк А.І. Галузеві ринки: теорія, практика, напрями регулювання: Монографія. - К.: КНУ ІАЕ, 2010. – 465 с.
14. Осипов В.І. Економіка підприємства: Підручник для студ. вищих учбових закладів / Одеський держ. економічний ун-т. – Одеса: Маяк, 2005.
15. Страхування: Підручник/ За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008 – 1019 с. – (Класичний університетський підручник).
16. Харів П.С. Збірник задач і тестів: Навч. посіб. для ВНЗ. – Вид. 3-е – К.: Знання, 2008.
17. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р., № 435-IV // ВВР. – 2003. – №40-44.

МОДУЛЬ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ ТА СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Тема 3.1. Дослідження операцій як науковий напрям прийняття ефективних управлінських рішень

Предмет та метод дослідження операцій. Класифікація задач дослідження операцій. Етапи дослідження операцій. Характеристика основних розділів дослідження операцій.

Прикладні задачі дослідження операцій. Постановка загальної задачі дослідження операцій.

Тема 3.2. Математичне програмування як розділ дослідження операцій

Класифікація задач та методів математичного програмування. Лінійне програмування. Прикладні задачі лінійного програмування та методи їх розв'язування.

Мета, зміст та теоретичні основи методів якісного економіко-математичного аналізу оптимізаційних задач.

Тема 3.3. Спеціальні задачі математичного програмування.

Транспортна задача як спеціальна задача лінійного програмування. Умова розв'язуваності. Метод потенціалів. Параметричне програмування. Параметричні дослідження оптимізаційних моделей.

Динамічне програмування. Особливості постановки задач, метод розв'язування. Прикладні задачі динамічного програмування.

Тема 3.4. Моделі та методи дискретного програмування.

Прикладні задачі, класифікація та характеристика методів розв'язування задач дискретного програмування.

Тема 3.5. Нелінійна оптимізація

Приклади нелінійної залежності між економічними показниками оптимізаційних моделей. Класифікація методів нелінійного програмування.

Тема 3.6. Стохастичне програмування

Методи врахування випадкового характеру вхідної інформації в економіко-математичних моделях.

Тема 3.7. Моделі та методи сіткового планування

Моделі та методи сіткового планування. Теоретико-методологічні основи сіткового планування. Задачі транспортного типу на сіткових моделях.

Прийняття ефективних управлінських рішень на основі сіткових моделей при складанні календарних планів виконання проектів. Мінімізація тривалості виконання проектів.

Оптимізація використання ресурсів при виконанні проектів.

Тема 3.8. Ігрові моделі прийняття рішень.

Формалізація економічних конфліктних ситуацій за допомогою ігрових моделей. Основні поняття теорії ігор.

Класифікація ігор. Означення матричних ігор, платіжна матриця, ціна гри. Методи розв'язування матричних ігор. Антагоністичні, некоаліційні та позиційні ігри.

Тема 3.9. СППР як реалізація сучасних тенденцій теорії прийняття рішень.

Формальна постановка задачі прийняття рішень, класифікація задач прийняття рішень. Процес прийняття рішень. Загальна схема, класифікація методів підтримки прийняття рішень.

Формалізація вибору рішень. Мови опису вибору. Функції вибору. Априорні процедури прийняття рішень. Моделі векторної оптимізації.

Априорні та апостеріорні моделі скаляризації векторного критерію.

Тема 3.10. Багатокритеріальні методи в сучасних прикладних СППР.

Прийняття рішень в умовах невизначеності. Критерій Лапласа, Вальда, Севіджа, Гурвіца.

Цільове програмування. Лексикографічне програмування. Діалогові процедури прийняття рішень. Процедури пошуку задовільних значень критеріїв.

Аксиоматичний підхід до аналізу рішень. Багатокритеріальна теорія корисності. Конструктивістський підхід до аналізу рішень. Методи ELECTRE. Якісний підхід до неструктурованих проблем прийняття рішень. Процедури групового вибору рішень.

Управлінські рішення та способи їх підтримки. Суть і компоненти систем підтримки прийняття рішень (СППР). Процес прийняття рішень і його підтримка. Сфери застосування та приклади використання СППР.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вітлінський В.В. Математичне програмування. –К.: КНЕУ, 2002.
2. Воробьев Н.Н. Теория игр для экономистов-кибернетиков. – М., 1985.
3. Замков О.О., Толстопятенко А.В., Черемных Ю.Н. Математические методы в экономике: Учебник. 2-е изд. – М.: МГУ им. М.В.Ломоносова, Издательство «Дело и Сервис», 1999.
4. Камінський А.Б. Моделювання економічних ризиків. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2006. – 304 с.
5. Камінський А.Б. Економічний ризик та методи його вимірювання. – К.: Вид. дім “Козаки”, 2002. – 120 с.
6. Карлин. С. Математические методы в теории игр, программировании и экономике. – М., 1964.
7. Мулен Э. Теория игр с примерами из математической экономики. – М., 1985.
8. Федосеев В.В. Экономико-математические методы и прикладные модели. –М.: ЮНИТИ, 2000.
9. Черняк О.І., Федоренко І.К., Черноус Г.О., Карагодова О.О., Горбунов О.В. Дослідження операцій в економіці. - К.: Знання, 2007.
10. Черняк О.І., Комашко О.В., Ставицький А.В., Баженова О.В. Економетрика: Підручник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010.
11. Эддоус М., Стэнсфилд Р. Методы принятия решений. – М.:ЮНИТИ, 1997.

МОДУЛЬ 4. ЕКОНОМЕТРИКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Тема 4.1. Модель множинної лінійної регресії

Множинна лінійна регресія. Знаходження оцінок параметрів множинної лінійної регресії методом найменших квадратів. Статистичні властивості оцінок методу найменших квадратів. Статистичні висновки в моделі множинної лінійної регресії (перевірка гіпотез про коефіцієнти регресії, перевірка значущості регресії, побудова надійних інтервалів, гіпотези про лінійні обмеження). Моделі, які зводяться до моделі лінійної регресії. Фіктивні змінні. Проблема специфікації моделей.

Тема 4.2. Моделі лінійної регресії з гетероскедастичними та автокорельованими збуреннями

Модель лінійної регресії з гетероскедастичними збуреннями. Виявлення гетероскедастичності. Критерії Голдфельда-Квондта, Вайта та Глейзера. Зважений метод найменших квадратів. Звичайний метод найменших

квадратів із коваріаційною матрицею Вайта. Модель лінійної регресії з автокорельованими збуреннями. Виявлення автокореляції. Критерій Дурбіна-Ватсона. Критерій Бройша-Годфрі. Критерій Льюнга-Бокса. Узагальнений метод найменших квадратів у випадку AR(1)-збурень. Звичайний метод найменших квадратів із застосуванням коваріаційної матриці Неві-Вест.

Тема 4.3. Елементарні методи прогнозування.

Класифікація методів прогнозування. Лінійні трендові моделі. Нелінійні трендові моделі. Моделювання сезонності. Класичний розклад часового ряду. Оцінювання точності прогнозів. Порівняння прогнозів. Комбінація прогнозів. Експоненційне згладжування. Фільтр Ходріка – Прескотта.

Тема 4.4. Стаціонарні випадкові процеси. Процеси ARMA.

Стаціонарні випадкові процеси. Автокореляційна та часткова автокореляційна функції. Ідентифікація процесів ARMA. Методи оцінювання процесів ARMA. Прогнозування за допомогою процесів ARMA. Нестационарність. Процеси ARIMA.

Тема 4.5. Сучасні методи прогнозування соціально-економічних систем

Мікроекономічне прогнозування. Макроекономічне прогнозування. Прогнозування фінансових ринків. Сучасні тенденції розвитку методів прогнозування. Експертні методи прогнозування. Економетричні методи прогнозування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Геєць В.М., Черняк О.І., Ставицький А.В. та інші. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування (за ред Гейця В.М.) – 2 –ге вид., перероб. і доп., - Харків, ВД “ІНЖЕК”, 2009.
2. Грін В. Економетричний аналіз. (Green W. Econometric Analysis – New York: Macmillan, 2000) (Переклад і наукова редакція О.В.Комашко, передмова О.І.Черняка). – К.: Основи, 2005.
3. Доугерти К. Введение в эконометрику. - М.: ИНФРА-М, 2001.
4. Hill Carter, Griffiths William E., and Guay C. Lim. Principles of Econometrics, 4th edition, Wiley, 2011, 758p.
5. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування. – К.: КНЕУ, 2001.
6. Лук'яненко І.Г., Краснікова Л.І. Економетрика: Підручник. – К.: „Знання”, КОО, 1998.
7. Комашко О.В. Практикум з прогнозування. -К.: РВВ КІЕМБСС, 2000.
8. Холден К., Піл Д., Томпсон Дж. Економічне прогнозування. Вступ. (Переклад О.В. Комашко). -К.: "Інформтехніка", 1996.
9. Черваньов Д.М., Комашко О.В. Економетрика. Курс лекцій. -К., РВУ КІЕМБС, 1998.

10. Черняк О.І., Ставицький А.В. Динамічна економетрика. –К.: КВІЦ, 2000.
11. Черняк О.І. Економетрика: підручник / О.І.Черняк, О.В.Комашко, А.В.Ставицький, О.В. Баженова; за ред. О.І.Черняка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 359с.
10. Черняк О.І., Комашко О.В., Ставицький А.В., Баженова О.В. Економетрика: Підручник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010.
11. Харламова Г.О., Черняк О.І. Прикладна економетрика: Навчальний посібник. – К.: ДКС Центр, 2011.

МОДУЛЬ 5. МАРКЕТИНГ

Тема 5. 1. Сучасні тренди розвитку маркетингу. Класичні та альтернативні концепції маркетингу

Маркетинг як сучасна філософія бізнесу. Завдання маркетингу в умовах світової фінансової кризи. Функції маркетингу: вивчення ринку, з'ясування особливостей та моделювання поведінки споживачів, розробка конкурентної стратегії, формування комплексу маркетингових зусиль (маркетинг-мікс).

Основні концептуальні підходи до здійснення маркетингової діяльності. Концепція вдосконалення товару. Інтенсифікація комерційних зусиль. Концепція маркетингу. Соціально-етичний маркетинг. Латеральний та освічений маркетинг.

Особливості маркетингу послуг. Комерційний та некомерційний маркетинг. Маркетинг територій. Маркетинг особистостей. Самомаркетинг, або «вміння робити кар'єру». Маркетинг ідей.

Тема 5. 2. Процес маркетингових досліджень. Кількісні та якісні дослідження

Зовнішнє та внутрішнє середовище в бізнесі. Структура маркетингового середовища. Контрольовані та неконтрольовані фактори маркетингового середовища. Основні фактори мікросередовища фірми: постачальники, посередники, споживачі, конкуренти, контактні аудиторії. Особливості впливу факторів макросередовища на діяльність фірми.

Теорія «невпевненості в економіці» Ніка Блюма, Макса Флеотто та Ніра Якимовича (Стенфордський університет). Складові «індексу непевненості» (зміни валютних курсів, падіння курсу акцій, прогнози економічного розвитку, розходження динаміки обсягу збуту та прибутку акціонерів).

Маркетингові дослідження. Сутність та основні етапи проведення маркетингових досліджень. Джерела маркетингової інформації. Первинна та вторинна маркетингова інформація.

Методи збору первинної маркетингової інформації. Методи обробки інформації. Застосування сучасних технічних засобів для підвищення результативності досліджень.

Основні тенденції розвитку ринку маркетингових досліджень в Україні.

Тема 5.3. Методи аналізу маркетингового середовища

Ринкова кон'юнктура та необхідність її вивчення. Виникнення та розгортання фінансової кризи в світі та Україні. Зменшення купівельної спроможності основних суб'єктів ринку.

Основні характеристики ринку. Види ринків. Основні напрями проведення досліджень ринку. Визначення рівня попиту на продукт. Визначення місткості ринку.

STP-маркетинг. Сегментування ринку. Стратегії позиціонування та перепозиціонування товарів.

Прогнозування розвитку ринку. Необхідність прогнозування ринкових можливостей фірми. Методи прогнозування..

Тема 5.4. Моделі поведінки споживача на ринку

Характеристика поведінки споживачів. Моделі поведінки покупців на ринку. Основні фактори, що впливають на поведінку покупців.

Регулювання прав споживачів згідно Закону України "Про захист прав споживачів". Громадські організації захисту прав споживачів та їх діяльність в світі та в Україні.

Поведінка споживачів в умовах кризи. Зміни споживацьких уподобань. Перехід від престижних товарів до найбільш корисних.

Види організацій-споживачів (виробники, посередники, бюджетні організації).

Особливості ринку товарів виробничого призначення. Поведінка покупців на індустріальному ринку.

Тема 5.5. Зміст та види конкурентних стратегій

Ринок та конкуренція. Види конкурентних ринків. Монополістичні тенденції на ринку. Конкуренція та необхідність маркетингової діяльності. Законодавство України про подолання монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції.

Модель 5 сил конкуренції М. Портера.

Методи конкуренції та їх класифікація. Цінова та нецінова конкуренція. Добросовісна та недобросовісна конкуренція.

Конкурентноздатність товарів та методи її визначення. Визначення провідних факторів успіху в конкурентній боротьбі. Показники конкурентноздатності.

Тема 5.6. Розробка маркетингової товарної політики підприємства

Класифікація товарів. Три аспекти товару. Особливості товарів кінцевого споживання. Особливості маркетингового підходу до розробки та виведення товарів на ринок.

Асортиментна політика фірми. Фактори, що визначають специфіку асортиментної політики фірми. Оптимізація асортименту в умовах кризи.

Виведення з асортименту ризикових груп товарів. Стратегії формування товарного асортименту за матрицею І.Ансоффа.

Упаковка в маркетинговій діяльності. Функції упаковки.

Марочна політика підприємства. Елементи товарної марки. Основні функції товарних марок. Стратегії маркування товарів. Процедура реєстрації товарних знаків згідно з Законом України “Про охорону прав на знаки для товарів та послуг”.

Ринок послуг та його розвиток в сучасних умовах. Особливості товарної послуги. Види послуг. Особисті послуги та їх основні характеристики.

Концепція життєвого циклу товару: причини виникнення, сутність та особливості застосування. Матриця Бостонської консультативної групи (BCG).

Тема 5.7. Ціноутворення в комплексі засобів маркетингу

Зв'язок ціни з елементами комплексу маркетингу та з етапами життєвого циклу товару. Маркетингове трактування ціни.

Фактори, що впливають на маркетингову політику ціноутворення. Вибір мети ціноутворення. Еластичність попиту та її значення в розробці цінової стратегії. Державна політика регулювання цін та її роль в процесі розробки ціни.

Політика ціноутворення в умовах кризи. Справедлива ціна для споживача.

Вибір методу ціноутворення і формування остаточної ціни. Методика розрахунку оптимальної ціни. Модифікація цін.

Види цінових стратегій та їх характеристика. Ціни, орієнтовані на витрати. Диференційовані ціни. Дискримінаційні ціни. Політика єдиних цін. Престижні ціни та межі їх застосування. Співвідношення рівня цін з якістю товарів. Стратегії, орієнтовані на конкурентів.

Тема 5.8. Політика розподілу товарів

Маркетингові канали розподілу товарів. Види маркетингових каналів. Традиційні маркетингові канали. Види та характеристика маркетингових каналів розподілу. Канали зворотного ходу. Фактори, що визначають вибір каналу розподілу. Основні функції маркетингових каналів.

Зміст та інструменти мерчандайзингу.

Доцільність для підприємств розвитку нових каналів збуту в умовах кризи. Зростання значення прямих продажів.

Маркетингові посередники: їх основні види та характеристики. Оптова торгівля. Види послуг оптових посередників. Контрактна основа діяльності оптових посередників.

Товарорух як елемент маркетингової діяльності. Основні рішення в галузі товароруху. Маркетингова логістика.

Тема 5.9. Комунікації в маркетинговій діяльності. Види та характеристика інструментів маркетингових комунікацій

Необхідність комунікацій в маркетинговій діяльності. Складові елементи комунікативної політики. Фактори, що визначають структуру комплексу просування товарів на ринок. Специфічне значення соціально-культурних та психологічних факторів в розробці системи комунікацій.

Стимулювання кінцевих споживачів та посередників. Економічні та соціально-психологічні аспекти застосування стимулюючих заходів.

Особистий продаж як метод просування товарів на ринку

Реклама в системі маркетингової діяльності

Види реклами. Товарна та інституціональна реклама. Засоби розповсюдження реклами. Порівняльний аналіз засобів розповсюдження реклами. Сучасні засоби розповсюдження реклами: інтернет, телетекст, супутниковий зв'язок та ін.

Планування рекламної кампанії. Методи формування рекламного бюджету.

Особливості реклами споживчих товарів та товарів виробничого призначення.

Взаємини з громадськістю. Пропаганда та спонсорство. Різноманітність заходів щодо пропаганди товарів фірми.

Зменшення іміджевої реклами в умовах розгортання кризи. Зростання значення промо-акцій.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Балабанова Л.В. Стратегічний маркетинг : підручник для вузів / Л.В. Балабанова, В.В. Холод, І.В. Балабанова. - К. : ЦУЛ, 2012. - 631 с.
2. Бутенко Н.В. Маркетинг: Підручник. – К.: Атіка, 2008.
3. Кардаш В.Я. Маркетингова товарна політика: Підручник. - К.: КНЕУ, 2001.
4. Кузмін О.Є., Мельник О.Г. Економічна діагностика.: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2012.
5. Котлер Ф. Основы маркетинга / Котлер Ф., Армстронг Г., Сандерс Дж., Вонг В.; пер. с англ. 5-е Европ. изд. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2012.
6. Котлер, Ф. Основы маркетинга. 5-е европейское изд / Ф. Котлер, А. Гари. - М.: Вильямс, 2015. - 752 с.
7. Котлер, Ф. Основы маркетинга. 5-е изд. / Ф. Котлер, А. Гари. - М.: Вильямс, 2016. - 752 с.
8. Маркетинг: Підручник / В. Руделіус, О.М. Азрян, О.А. Виноградов та ін.: Ред.-упор. О.І. Сидоренко, П.С. Редько. – К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із вдосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005.
9. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: Підручник / А.О. Старостіна, Н.П. Гончарова, Є.В. Крикавський та ін.; за ред. А.О. Старостиної. – К.: Знання, 2009. – 1071 с.
10. Портер Майкл Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей конкурентов. / М. Портер. - М.: Альпина Паблишер, 2016. - 453 с.

11. Тамберг В., Бадьин А. Антикризисная стратегия компании. - Энциклопедия маркетинга. Режим доступа: http://www.marketing.spb.ru/lib-around/socio/crisis_retail.htm
12. Фірсова С.Г. Маркетинг нововведень: дослідження, сегментування, прогнозування: навч. посіб / С.Г. Фірсова ; МОНУ. – Київ : Атіка, 2010. – 240с.

МОДУЛЬ 6. МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 6.1. Виникнення і розвиток менеджменту

Передумови виникнення науки управління. Основні підходи до виділення окремих наукових шкіл теорії управління. Виникнення і розвиток раціоналістичного напрямку в менеджменті. Об'єкт та предмет дослідження школи наукового управління. Сутність раціонального управління в розумінні Ф.Тейлора. Адміністративна школа управління. Анрі Файоль - засновник адміністративної школи управління. Логічне завершення адміністративної школи менеджменту в концепції раціональної бюрократії Макса Вебера. Експерименти Елтона Мейо та виникнення школи людських відносин.

Кількісна теорія менеджменту: школа науки управління. Інтегровані підходи до управління: процесний підхід, системний підхід до управління. Сучасні напрямки розвитку науки управління: тенденція посилення технократичного аспекту менеджменту. Кількісний підхід в теорії управління, математична школа. Гуманізація управління.

Тема 6.2. Управлінська праця

Природа та особливості управлінської праці. Основні параметри управлінської праці. Основні види поділу управлінської праці.

Класифікація управлінського персоналу. Особливості праці керівників. Керівники різних рівнів ієрархії управління, специфіка їх діяльності.

Організація робочих місць працівників та керівників. Обумовленість системи вимог, що ставляться до робочих місць.

Тема 6.3. Функції, принципи та методи менеджменту

Сутність функцій управління та їх класифікація. Функції організації та функції управління. Класифікація функцій управління. Загальні та специфічні функції управління. Взаємозв'язок функцій менеджменту.

Місце планування серед функцій менеджменту. Основні елементи системи планування.

Теоретичні основи здійснення організаційної функції менеджменту. Класична теорія організації Анрі Файоля. Модель бюрократичної організації Макса Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: організаційна теорія Р. Лайкерта.

Лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична організаційні та інші структури. Фактори формування організаційних структур управління. Централізація та децентралізація управління.

Мотивація як функція управління. Поєднання потреб, спонукань, цілей та дій працівника в процесі мотивації. Змістовні теорії мотивації. Теорія ієрархії потреб А. Маслоу. Теорія потреб Д. Мак-Клеланда. "Мотиваційна гігієна" Ф. Герцберга. Сутність процесного підходу в мотивацію Теорія сподівань В. Врума. Теорія справедливості С. Адамса. Модель Портера-Лоурера.

Місце контролю в системі функцій управління. Етапи процесу контролю. Види управлінського контролю. Основні характеристики ефективного контролю.

Функції координації та регулювання.

Тема 6.4. Принципи управління: поняття та еволюція

Методи менеджменту як сукупність способів здійснення управлінської діяльності. Класифікація методів управління. Необхідність використання системи методів управління.

Методи матеріальної, соціальної та владної мотивації, або економічні, організаційно-розпорядчі та соціально-психологічні методи управління. Особливості впливу на майнові інтереси фірм та на персонал економічних методів. Організаційно-розпорядницькі методи, їх орієнтація на дисципліну, суворе виконання. Групи організаційно-розпорядницьких методів. Необхідність використання організаційно-стабілізаційних, розпорядницьких та дисциплінарних методів. Соціально-психологічні методи та механізм їх використання. Політико-правові методи та їх значення в управлінні персоналом та організацією.

Тема 6.5. Стратегія розвитку підприємства

Теоретичні основи визначення сутності стратегії розвитку підприємства. Поняття стратегії. Значення та необхідність розробки стратегії. Елементи стратегії. Піраміда стратегій.

Визначення місії організації. Роль корпоративної місії як колегіальної концепції діяльності в процесі розвитку організації. Аналіз стратегічних альтернатив. І вибір стратегії організації. Зовнішній аналіз: сприятливі можливості й загрози діяльності. Внутрішній аналіз: сильні й слабкі сторони організації. SWOT – аналіз. Можливості застосування методики Бостонської групи консультантів в розробці стратегічних рішень організації.

Види стратегій. Типові стратегії М. Портера. П'ять сил конкуренції, що визначають прибутковість галузі і вирішують умови її привабливості. Функціональні стратегії. Портфельні стратегії. Фактори вибору стратегії. Розробка та реалізація стратегії розвитку. Виникнення стратегічного управління.

Тема 6.6. Керівництво та лідерство

Зміст роботи керівника з управління організацією. Логіка взаємодій функцій управління. Поняття єдиного управлінського циклу. Тривалість управлінського циклу та його просторові характеристики. Рольові функції керівника в організації.

Особливості керівництва підприємством, що знаходиться в кризовому стані. Антикризовий менеджер та його роль в організації.

Класифікація підходів до розуміння лідерства. Лідерство як сукупність певних рис характеру працівника.

Форми управлінського впливу. Влада та авторитет. Баланс влади та необхідність його усвідомлення в процесі здійснення управлінської діяльності. Форми влади та впливу на поведінку людей.

Поняття стилю керівництва. Континуум стилів керівництва. “Теорія Х” та “Теорія У” Д. Мак-Грегора. Авторитарно-демократичний континуум стилів керівництва. Стили керівництва Р. Лайкерта. Двовимірне трактування стилів управління. Управлінська сітка Р. Блейка та Дж. Моутона. Ситуаційна модель управління Ф. Фідлера.

Тема 6.7. Підготовка та прийняття управлінських рішень

Рішення в системі управлінської діяльності. Розширене й вузьке розуміння процесу розробки управлінських рішень. Принципи прийняття управлінських рішень. Моделі теорії розробки рішень: класична, поведінкова, ірраціональна. Види управлінських рішень та критерії їх класифікації.

Раціональний підхід з розробки управлінських рішень. Етапи раціональної технології розробки рішень: діагноз проблеми, накопичення інформації, опрацювання альтернативних варіантів, оцінка альтернатив, прийняття рішення.

Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, теоретико-ігрових методів та методів математичного програмування. Інструменти обґрунтування управлінських рішень. Сутність і цілі використання платіжної матриці. Побудова дерева рішень і вибір оптимального варіанта. Обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Рішення в умовах ризику.

Тема 6.8. Організаційні зміни та інновації

Природа та необхідність організаційних змін. Зовнішні чинники змін організації, їх виникнення в загальному та робочому середовищі організації. Характеристика внутрішніх чинників, що обумовлюють розвиток і зміни в організації.

Види організаційних змін. Планові зміни, їх необхідність та механізм здійснення. Ситуаційні зміни як спосіб реагування на дію зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на діяльність організації. Сфери організаційних змін.

Комплексний характер змін організації та необхідність управління змінами. Теоретичне обґрунтування алгоритмів впровадження змін. Модель

управління змінами Курта Левіна. Поглиблений підхід до забезпечення управління процесом організаційного розвитку. Причини виникнення опору змінам. Шляхи подолання опору змінам. Організаційні інновації. Форми запровадження інновацій. Інновації та їх значення в умовах виведення підприємств з кризового стану.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке / Питер Друкер. — М.: «Вильямс», 2007. — С. 272.
2. Кравченко В.О. Основи менеджменту: Навчальний посібник. – Одеса: Атлант, 2012 р.– 211 с.
3. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту : підруч. / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник ; [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
4. Менеджмент : навч. посіб. для студ. вузів / за ред. В. І. Крамаренко. – К. : ЦНЛ, 2010. – 248 с.
5. Скібіцька Л. І. Менеджмент підприємницької діяльності. Книга перша: Організація бізнесу. Навчальний посібник / Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький.–К. : Кондор, 2010. – 820 с.
6. Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / Федоренко В. Г. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2015. – 492 с.
7. Черваньов Д.М. Методи прийняття управлінських рішень. – К.: Кондор, 2005.
8. Черваньов Д. Менеджмент. Терміни, тести, вправи, завдання, навчальні конкретні ситуації, проблематика курсових, випускних, дисертаційних робіт. Черваньов Д. Підручник -К.: Кондор, 2007.
9. Черваньов Д., Жилінська О. Міждисциплінарний словник з менеджменту. –К.: Нічлава, 2011.-624 с.
10. Шегда А. В. Менеджмент : підруч. / А. В. Шегда. – К. : Знання, 2008. – 583 с.